

Projectplan aansluiting meander kasteel Heeswijk op Leijgraaf

Juridische leidraad

juni 2012

Inhoud

Samenvatting.....	3
DEEL I: DE REALISERING VAN EEN DIRECTE AANSLUITING VAN MEANDER KASTEEL HEESWIJK OP DE LEIJGRAAF	5
1. Aanleiding en doel	5
2. Ligging en begrenzing plangebied	7
3. Beschrijving en maatvoering van de waterstaatswerken	8
4. Wijze van uitvoering	9
5. Legger, beheer en onderhoud.....	9
DEEL II: VERANTWOORDING.....	10
Inleiding	10
1. Wetten, regels en beleid	10
1.1 Flora- en faunawet.....	10
1.2 Explosievenwet	10
2. Conclusies.....	10
3. Rechtsbescherming.....	11

Samenvatting

De meander kasteel Heeswijk van de Aa, gelegen in de gemeente Bernheze, wordt rechtstreeks aangesloten op Leijgraaf. Hiermee wordt een aantal doelen bereikt:

- De meander kasteel Heeswijk kan weer gebruikt worden voor de basisafvoer van de Aa;
- Bijdragen aan natuurontwikkeling binnen de EHS. De reeds heringerichte meander kasteel Heeswijk krijgt de invulling van de benodigde natuurdoelstellingen, o.a. invulling natuurlijke stromende beek, terugdringen verdroging natte natuurparel, geschikt worden voor migratie van flora en fauna;
- De kasteelgracht van kasteel Heeswijk kan weer rechtstreeks vanuit meander kasteel Heeswijk gevoed worden;
- De afvoer van meander kasteel Heeswijk komt rechtstreeks op de Leijgraaf en vermindert daarmee de waterdruk op het bemalingsgebied van gemaal Steenen Kamer;
- Het gebied Molenhoek, en achterliggend gebied, kan via een heringebruik te stellen gestuurde inlaat vanuit de Leijgraaf gericht op behoefte van water voorzien worden;
- Met het afsluiten van de onderleider onder de Leijgraaf krijgt het gebied Molenhoek geen waterbezwaar meer vanuit meander kasteel Heeswijk;

Met de voorgenomen maatregel wordt een uitstroomopening in de kade aan de oostzijde van de Leijgraaf gemaakt, zodat de afvoer van de meander kasteel Heeswijk onder natuurlijk verval rechtstreeks op de Leijgraaf kan plaats vinden.

De voorziening wordt gerealiseerd op gronden in eigendom van het waterschap. Wijziging van de inrichting is voorgelegd aan Brabants Landschap, kasteel Heeswijk en de grondgebruikers van het gebied Molenhoek en zal voor alle partijen een verbetering zijn ten opzichte van de huidige situatie. Genoemde belanghebbenden staan achter het projectplan.

Op de overzichtstekening (fig.1) is aangegeven waar de meander kasteel Heeswijk zich bevindt en in rood omcirkeld waar de rechtstreekse aansluiting op de Leijgraaf plaats vindt. Op de doorsnede (fig. 2) en de detail-situatietekening (fig. 3) is schematisch weergegeven hoe de aansluiting op de Leijgraaf eruit ziet.

Figuur 1: Situatietekening

DEEL I: DE REALISERING VAN EEN DIRECTE AANSLUITING VAN MEANDER KASTEEL HEESWIJK OP DE LEIJGRAAF

1. Aanleiding en doel

Van oudsher tot de jaren '30 in de vorige eeuw was meander kasteel Heeswijk onderdeel van de hoofdloop van de Aa. Daarna is de Aa gekanaliseerd en zijn veel meanders, waaronder die bij kasteel Heeswijk, afgesneden. In 2010 is meander kasteel Heeswijk als fase 2 van het project Dynamisch beekdal heringericht. De kern van het inrichtingsplan voor meander kasteel Heeswijk is dat de basisloop van de Aa weer zijn oude loop door meander kasteel Heeswijk volgt en niet meer via een sifon onder de Leijgraaf afwatert op de kavelsloot aan de westzijde langs de Leijgraaf, maar rechtstreeks op de Leijgraaf. Dit laatste aspect zou gerealiseerd worden in fase 3 (landgoedontwikkeling Molenhoek en meander Middelrode), waarin de Leijgraaf en de daarlangs lopend kavelsloot worden geïntegreerd. De uitvoering van fase 3 was aansluitend op die van fase 2 geprogrammeerd. Zowel wat programmering als inhoudelijke invulling betreft laat fase 3 nog op zich wachten en zal niet voor 2013 in uitvoering komen. Totdat meander kasteel Heeswijk een directe aansluiting heeft op de Leijgraaf wordt de inlaat op deze meander geregeld door een (tijdelijke) gestuurde inlaat.

Inmiddels is gebleken, dat de in 2010 voorlopig gecontinueerde voeding en afvoer van meander kasteel Heeswijk tot de volgende knelpunten leiden:

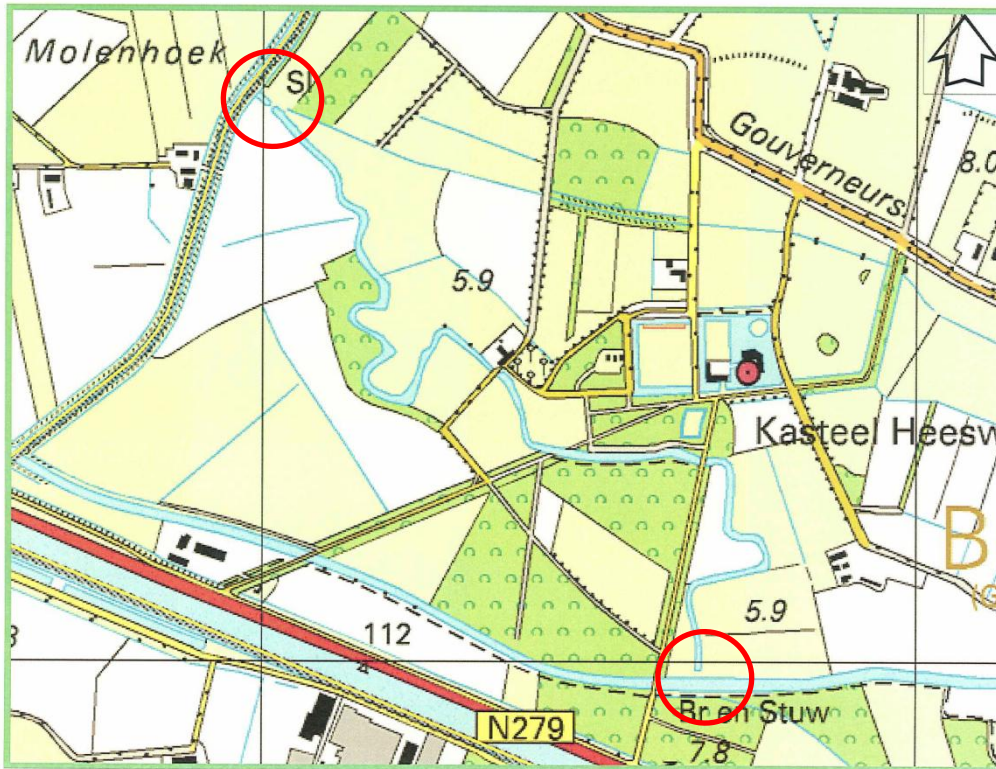
- Om wateroverlast benedenstrooms vanuit de bermsloot Molenhoek te voorkomen is maar een zeer beperkte afvoer via meander kasteel Heeswijk mogelijk;
- Door deze beperkte afvoer zal het waterpeil niet of nauwelijks de gewenste helling van het gebied volgen, maar zal continue uitzakken tot een vrijwel horizontaal niveau. Daarmee krijgen de gewenste doelen van een rechtstreekse voeding van de kasteelgracht van kasteel Heeswijk en vermindering van de verdroging van de zgn. natte natuurparel nog geen invulling;
- Alle afvoer van meander kasteel Heeswijk komt nu nog via een onderleider op de kavelsloot aan de westzijde van de Leijgraaf. Dit kan tot gevolg hebben dat in dit bemalen gebied meer water komt dan dat als inlaatwater (voeding) gewenst is en leidt derhalve periodiek tot wateroverlast;
- Alle water dat boven een gewenste inlaat op de kavelsloot gelaten wordt, komt uiteindelijk bij gemaal Steenen Kamer terecht. Tot een peil van 2,74 m+NAP kan dit daar onder vrij verval afgevoerd worden, bij een hoger peil moet dit water op de Aa worden gepompt. Met een rechtstreekse aansluiting van meander kasteel Heeswijk op de Leijgraaf en een gestuurde inlaat voor het gebied Molenhoek is er geen sprake meer van een continue inlaat op het gebied Molenhoek. Het onnodig water inlaten in het gebied Molenhoek en dit vervolgens bij Steenen Kamer weer op de Aa te pompen is daarmee opgeheven;
- Meander kasteel Heeswijk is ingericht als een voor flora en fauna migreerbaar beekstelsysteem van de Aa. Zolang deze meander nog niet rechtstreeks is aangesloten op de Leijgraaf, is deze migratie onmogelijk;
- Meander kasteel Heeswijk is ingericht als een natuurlijke en dynamische beekloop. Nu de beschikbare afvoercapaciteit nog niet benut kan worden, is het effect van de uitgevoerde beekherinrichting minimaal, zowel vanuit ecologisch oogpunt als wat beheer en onderhoud betreft.

Met zeer beperkte voorzieningen en kosten kan vooruitlopend op de herinrichting van het gebied Molenhoek een directe aansluiting van meander kasteel Heeswijk op de Leijgraaf gerealiseerd worden, waarmee genoemde knelpunten opgelost zijn.

Met het direct aansluiten van meander kasteel Heeswijk op de Leijgraaf worden de doelen van het Dynamisch Beekdal versneld gehaald en wordt tegemoet gekomen aan de belangen van aangelanden c.q. eigenaren, zowel vanuit natuur- als landbouwdoelstellingen.

De kade langs de Leijgraaf en de onderleider onder de Leijgraaf zijn waterstaatswerken en zijn op de legger opgenomen en zullen in dat kader ook bijgesteld worden.

2. Ligging en begrenzing plangebied

Figuur 4: Ligging plangebied

Op bovenstaand plaatje is aangegeven waar de meander kasteel Heeswijk gevoed wordt vanuit de Aa en rechtstreeks aansluit op de Leijgraaf

3. Beschrijving en maatvoering van de waterstaatswerken

De afvoer van meander kasteel Heeswijk op de kavelsloot aan de westzijde van de Leijgraaf wordt omgezet naar een directe aansluiting op de Leijgraaf. Op deze wijze kunnen versneld de beoogde doelen van meander kasteel Heeswijk behaald worden, wordt een waterbezwaar in het gebied Molenhoek voorkomen en vermindert uiteindelijk de hoeveelheid op te pompen water bij gemaal Steenen Kamer.

Detailniveau

Om een directe aansluiting van meander kasteel Heeswijk op de Leijgraaf te realiseren, dient het volgende gerealiseerd te worden:

- Een gestuurde opening in de oostelijke kade langs de Leijgraaf in de vorm van een duiker (1.00 x 1.25 meter), welke in noodgevallen (b.v. bij extreme peilstijgingen in de Leijgraaf) dichtgezet kan worden met schotbalken;
- Het reviseren van de gestuurde inlaatvoorziening bovenstrooms in de Leijgraaf, zodat in perioden van langdurige droogte inlaat van water op de kavelsloot aan de westzijde van de Leijgraaf gewaarborgd blijft;
- Het voorlopig handhaven van de gestuurde inlaat aan het begin van meander kasteel Heeswijk, zodat een basisafvoer vanuit de Aa via meander kasteel Heeswijk gaat lopen. De (huidige) gekanaliseerde Aa blijft in functie als een hoogwaterafvoer bij grote afvoeren, zodat de waterdruk op meander kasteel Heeswijk in extreme situatie beheersbaar blijft;
- Het dichtzetten van de onderleider onder de Leijgraaf, zodat een continue afvoer van water op bermsloot aan de westzijde van de Leijgraaf beëindigd wordt;
- Het plaatsen van een voorziening aan het begin van meander kasteel Heeswijk om drijvend vuil op de meander te weren.

De voorzieningen worden gerealiseerd binnen de huidige gebruiks- dan wel eigendomsgronden van het waterschap. Grondverwerving is dan ook niet aan de orde.

De huidige peilen in de (gekanaliseerde) Aa en de Leijgraaf blijven ongewijzigd. Het peil in meander kasteel Heeswijk krijgt het al in fase 2 aangegeven gewenste niveau, namelijk van ca. 5.50 m+NAP bij de instroom naar ca. 4.20 m+NAP bij de uitstroom.

4. Wijze van uitvoering

Voor de uitvoering van deze werkzaamheden zijn geen vergunningaanvragen noodzakelijk.

Het streven is om de werkzaamheden in het najaar 2012 / voorjaar 2013 uit te voeren. De werkzaamheden zullen enkele weken in beslag nemen. De waterafvoer van meander kasteel Heeswijk en de Leijgraaf kunnen tijdens de werkzaamheden ongehinderd op huidige wijze blijven plaats vinden.

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd met inachtneming van de gedragscode flora- en faunawet.

5. Legger, beheer en onderhoud

Als gevolg van wijzigingen in de technische voorzieningen wordt na voltooiing de nieuwe situatie ingemeten en in de legger verwerkt.

Omdat gekozen is voor een afvoer via duikerelementen, kan de huidige kade langs de Leijgraaf gebruikt blijven als onderhoudsroute. In onderhoud wijzigt er per saldo weinig. Hooguit in hoogwatersituaties kan een beperkte terugstroom van water uit de Leijgraaf op meander kasteel Heeswijk optreden. In dat geval zal de duiker in de kade langs de Leijgraaf met schotbalken dicht gezet moeten worden (met een frequentie van minder dan 1x per jaar).

In beheer is er een minimale winst, omdat de continue lekstroom op de kavelsloot verandert in een gestuurde inlaat en daarmee de hoeveelheid op te pompen water bij gemaal Steenen Kamer minimaal afneemt.

DEEL II: VERANTWOORDING

Inleiding

Het doel van deel II is overzichtelijk te maken welke relevante wetten en beleidsregels voor dit project aan de orde zijn en hoe daar mee om wordt gegaan.

1. Wetten, regels en beleid

1.1 Flora- en faunawet

Het plangebied bevindt zich geheel in een EHS-gebied en is tevens aangemerkt als een zgn. natte natuurparel.

Ten behoeve van de uitvoering van fase 2 heeft een ecologische inventarisatie plaats gevonden. Hieruit zijn geen kritische factoren naar voren gekomen voor onderhavig plan. Werkzaamheden gebeuren met inachtneming van de gedragscode Flora- en Faunawet.

1.2 Explosievenwet

Het project ligt niet in verdacht gebied en voor dit deeltraject is in het kader van de uitvoering van fase 2 van het Dynamisch Beekdal oriënterend onderzoek verricht met betrekking tot explosieven. Uit dit onderzoek en de uitvoering van fase 2 zijn geen aanvullende gegevens gekomen, die nader onderzoek vereisen.

2. Conclusies

Tijdens het opstellen van het inrichtingsplan zijn relevante beleidsstukken en wetgevingen beschouwd. De voorgestelde wijzigingen, zoals beschreven in deel I, zijn niet in strijd met visies, bestemmingsplannen en wetgeving.

3. Rechtsbescherming

Zienswijzen

Als een ontwerp-projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het waterschap plaatst een advertentie en/of stelt direct belanghebbenden persoonlijk op de hoogte van de inhoud van het plan.

Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage op het Waterschapshuis, Pettelaarpark 70 in 's-Hertogenbosch en/of op het districtskantoor.

Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen hun zienswijze op dit ontwerp-projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een reactie moet vóór afloop van de termijn bij het waterschap zijn ingediend. Uitsluitend degenen die een zienswijze hebben ingediend, kunnen tegen het definitief vastgestelde projectplan beroep instellen.

Beroep

Degenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend en belanghebbenden en ingezetenen aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijzen te hebben ingediend, kunnen beroep indienen.

Gedurende zes weken vanaf de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank in 's-Hertogenbosch. Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd.

Op de vaststelling van een projectplan is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Belanghebbenden worden verzocht in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Verzoek om voorlopige voorziening

Het projectplan treedt in werking, ook al wordt er een beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen opgenomen in het projectplan kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kan gelijktijdig of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamd "verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening" worden gevraagd bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. Ook in dat geval is griffierecht verschuldigd.

Het treffen van een voorlopige voorziening is eigenlijk het nemen van een tijdelijke maatregel, zoals het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om het beroep af te handelen. Als het verzoek wordt toegewezen mag het waterschap het plan niet uitvoeren totdat de rechter op het beroep heeft beslist. Voorwaarde voor het vragen van een voorlopige voorziening is, dat er sprake is van een spoedeisend belang.